

شکوه باغ ایرانی در دهونک

موقعیت:

دهونک، ۲۰ متری
پیروزان، کوچه
شهید صابری

نام قبلی:

باغ بالا یا باغ
مستوفی
نام قبلی:

باغ ایرانی یا باغ
مختاری

باغ بالا در دهونک که میان گردشگران تهرانی به باغ ایرانی معروف است از باغ‌های زیبایی است که از روزگار گذشته به یادگار مانده. مستوفی الممالک این باغ را ساخت و کوشکی نیز در میانه آن بنا نهاد. دهونک باغ‌های بی شماری داشت در ختان در هم تنیده که به طراوت و سرسبزی مشهور بودند؛ باغ چالریزان، باغ ضرابی، باغ شازده، باغ بهمن و باغ شاهرخ و بسیاری از باغ‌های دیگر... از میان این باغ‌ها تنها باغ ایرانی دوباره احیا شد و با تلاش مهندسان و طراحان ایرانی در اختیار عموم مردم قرار گرفت تا لذت زدن در آن لذت ببرند.

«اهالی قدیم دهونک به این باغ، باغ بالا یا باغ مستوفی می‌گفتند. بعدها به باغ ایرانی و اخیراً به باغ مختاری نامگذاری شد. این باغ جزو اموال مستوفی الممالک بود و ۳۴ هزار مترمربع وسعت دارد. نهر آب قناتی که در باغ وجود دارد باعث طراوت و شادابی در ختان و گیاهان شده است. در گذشته ساختمان یا همان کوشک بزرگی در میانه باغ وجود داشت که حدود ۲۰ سال پیش تخریب شد. البته عمارت جدیدی به جای آن ساخته شد. از جذابیت‌های باغ ایرانی دهونک پوشش گیاهی و درختان آن است که اغلب مثمر هستند و در فصل تابستان و پاییز میوه می‌دهند. انارهای باغ از دیرباز معروف بودند و بخشی از آن به نام انارستان همچنان وجود دارد.»

باغ ایرانی که امروزه از آن لذت می‌بریم بخشی از اراضی مستوفی الممالک از سیاستمداران معروف عهد قاجار و دوره پهلوی بود؛ اما اینکه چطور این باغ به نمادی از باغ‌های ایرانی در تهران تبدیل شد به زمانی برمی‌گردد که مهندس علی محمد مختاری این باغ را براساس الگوی معماری ایرانی و اسلامی ساخت. باغ ایرانی که در تاریخ این سرزمین به باغ پردیس نیز مشهور است نمادها و ویژگی‌های خاصی دارد که مثال زدنی است. در ساخت این باغ به نمادهای باغ ایرانی توجه شده است. این باغ از معدود نمونه‌های امروزی شده الگوی باغ ایرانی است. منظره و الگوپردازی زیباشناسی ایرانی آن باعث شده تا مخاطب از آن لذت ببرد. اغلب در ختان باغ بیش از ۱۰۰ سال و بسیاری نیز بالای ۲۵۰ سال عمر دارند. درختان گردو، خرما، تو، چنارهای بلندبالا، نارون و سرو به‌وفور در باغ دیده می‌شود.

قائم‌مقام فراهانی صدر اعظم بود که به دلیل مخالفت با سیاست‌های شاه در برابر انگلیس، محبوبیت خود را نزد شاه از دست داد و شاه دستور داد او را در یکی از همین حوض‌خانه‌ها به قتل برسانند. اما ناصرالدین شاه کلا به این باغ بی‌توجه بود و با تغییر حصار صفوی به حصار ناصری، این باغ در محدوده شهری قرار گرفت. در دوره مظفرالدین شاه نخستین مدرسه کشاورزی و صنایع هنرهای زیبا با سرپرستی کمال الملک در باغ نگارستان افتتاح شد.

شهبازی با بیان اینکه یک ساختمان دیگر در این دوره به باغ نگارستان اضافه شد که توسط یک معمار روسی، اما مطابق با معماری ایرانی ساخته شد می‌گوید: «در دوره پهلوی اول، توسط میرزا یحیی قراگوزلو به تحصیل علوم اختصاص و به دارالعلمین شهرت یافت. در دهه ۲۰ شمسی قسمت شمال شرقی باغ یک عمارت دیگر اضافه شد به عنوان کتابخانه و با نام دانشسرای عالی از آن استفاده شد. جالب است بدانید پروین اعتصامی شاعره معروف ایرانی مدتی در این کتابخانه به عنوان معاون مشغول به کار بود. در دوران پهلوی دوم این مجموعه باغ به دانشگاه تهران واگذار شد و در دهه ۳۰ و ۴۰ مؤسسه‌های فرهنگی مختلفی مانند دهخدا و زبان‌های خارجی، جغرافیا و کلاس‌های دانشکده ادبیات و... در باغ نگارستان فعالیت می‌کردند، اما مدتی بالاتکلیف ماند.»

این مجموعه پس از بازسازی در سال ۱۳۹۲ به عنوان مجموعه باغ موزه نگارستان زیر نظارت معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشگاه تهران قرار گرفت.

نام قبلی:

باغ نگارستان
نام قبلی:

باغ موزه
نگارستان

موقعیت:

بهارستان
خیابان
دانشسرا

سفر به جنگل هزارساله تهران

جنگل کارا به جواهری هزاررنگ می‌ماند که چون نگینی در دل ارتفاعات در که می‌درخشد؛ جنگلی با طبیعت چشم‌نواز و درختانی قد برافراشته که در هر فصل لباسی برانده به تن می‌کند؛ پاییز که می‌شود، کارا جامه‌ای از رنگ‌های زرد، نارنجی و قهوه‌ای می‌پوشد و در اواخر بهار از نگاه کوهنوردان همچون حریری سبز بر تنش می‌درخشد. اگر چه مسیر دسترسی به جنگل کارا از دل در که می‌گذرد و برای تماشای زیبایی‌های آن از میدان در که ۲ ساعت پیاده‌روی کافی است، اما این جنگل زیبا از چشم بسیاری از تهرانی‌ها پنهان مانده و برخی حتی نام آن را نیز نشنیده‌اند. با وجود این، گردشگران حرفه‌ای تر نشانی جنگل کارا و آبشار طبیعی آن را خوب می‌شناسند. آنها به‌ویژه در روزهای پایانی بهار و سراسر تابستان با چادر زدن در دل این جنگل به معنای واقعی از هیاهوی شهر دور و در آرامش یک جنگل واقعی در بیخ گوش تهران غرق می‌شوند.

جنگل کارا اما تاریخی چند صدساله و به بیان دقیق تر بیش از هزار سال قدمت دارد. سیدمهدی اعرابی، شمیران‌پژوه درباره ویژگی‌های کارا می‌گوید: «جنگل و آبشار کارا دو جاذبه گردشگری در محدوده دره کارا به شمار می‌روند. آبشار کارا در جبهه جنوبی دره و در راهی موسوم به سیالیز، از جاذبه‌های طبیعی این دره است که متأسفانه این روزها به دلیل تعرض یک کافه به حریمش، از چشم کوهنوردان در حال محو شدن است. اما جنگل کارا که در سوابق کوهنوردی ثبت و ضبط شده و قدمت آن دست کم به بیش از هزار سال می‌رسد، جاذبه‌های فراوان دارد.»

این شمیران‌پژوه بخشی از جنگل کارا را متشکل از درختان خودرو و یک جاذبه طبیعی گردشگری می‌داند که از درخت بید و اشکن تا درخت تبریزی و بوته‌های خودروی سسماق در آن دیده می‌شود: «بخشی دیگر از این جنگل هم به‌ویژه در ۵۰ سال گذشته توسط باغداران قدیمی در که به باغ‌های سرسبز میوه بدل شده است. جنگل کارا به دو بخش کارای پایین و کارای بالا تقسیم و در میانه آنها بخشی به نام سیستانک وجود دارد؛ محدوده‌ای که اکنون تنها نامی از درختان سیب آن

نام:

جنگل کارا

موقعیت:

ارتفاعات درکه

قدمت:

هزارسال

باقی مانده است. با وجود این، کارا در نتیجه زحمات باغداران در که، مملو از درختان گیلاس، گردو، شاتوت و... است که در فصول مختلف آن را به فرشی هزاررنگ تبدیل می‌کند.»

اعرابی درباره وجه تسمیه این جنگل می‌گوید: «جنگل کارا با زندگی اهالی در که و به‌ویژه باغداران پیوند بسیار داشته و دارد. نام کارا، اشاره‌ای به واژه «کارها» است؛ یعنی جایی که کارهای بسیاری در آن انجام می‌شود. به عبارت دقیق تر، علاوه بر کشاورزی، بخشی از کارا مرتع گوسفندان دامداران در که است و بخشی دیگر هم باغ‌های میوه‌ای است که باغداران با محصولات آن روزگار می‌گذرانند. حتی کشاورزان و دامداران نیز ابزار آلات خود مثل دسته تبر، داس و نیز بخش چوبی گاوآهن را با چوب‌های مقاوم درختان کارا می‌ساختند.»